

URZĄD STATYSTYCZNY
W BYDGOSZCZY

STAN I RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM W 2015 R.

<http://bydgoszcz.stat.gov.pl/>

OPRACOWANIA SYGNALNE

Bydgoszcz, czerwiec 2016 r.

W niniejszym opracowaniu dane opracowano na podstawie:

- 1) bilansów stanu i struktury **ludności** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
 - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;
- 2) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych — o migracjach wewnętrznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL — Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);
- 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego — o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach.

* * *

Dane o ludności, współczynniki demograficzne oraz przeliczenia np. na 1 mieszkańca, 1000 ludności itp. opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

Podstawę analiz w układzie terytorialnym stanowił **podział administracyjny** województwa na powiaty i gminy. W gminach miejsko-wiejskich osobno rozpatrywano miasta i obszary wiejskie. Dla uproszczenia obszary te są opisane jako gminy.

Gęstość zaludnienia – miara zagęszczenia ludności na określonym terytorium w danym momencie czasu – wyrażana najczęściej w osobach na 1 km².

Migracje ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) połączone z przekroczeniem granicy jednostki administracyjnej podziału terytorialnego województwa (migracje wewnętrzne). Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ — wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

Współczynniki dotyczące **ruchu naturalnego i migracji ludności** przedstawiono w odniesieniu do liczby ludności faktycznie zamieszkałej według stanu w dniu 30 VI.

Przyrost naturalny różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w danym okresie.

Ludność województwa

W województwie kujawsko-pomorskim 31 grudnia 2015 r. ludność liczyła 2 086 210 osób, co stanowiło 5,4% ludności kraju. Najwięcej osób zamieszkiwało podregion bydgosko-toruński (37,1% ogółu mieszkańców w województwie), najmniej zaś podregion świecki (9,1% ogółu).

Tabl. 1. **Ludność według płci oraz miejsca zamieszkania w latach 2010, 2014–2015**
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2014	2015
Ogółem	2098711	2089992	2086210
Miasta	1271357	1250502	1244129
Wieś	827354	839490	842081
Na 1 km ²	117	116	116
Kobiety na 100 mężczyzn	106	106	106

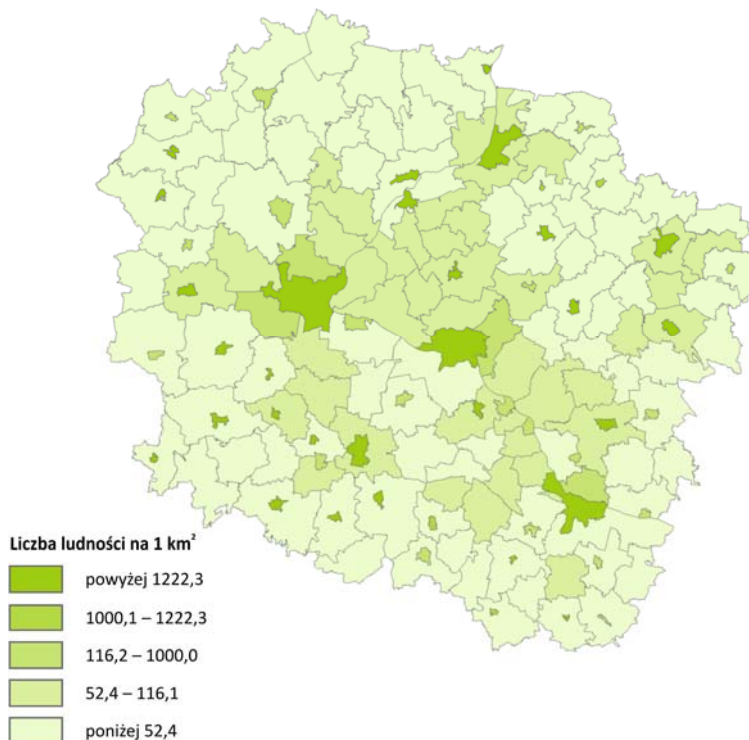
Gęstość zaludnienia

Średnia gęstość zaludnienia w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. wyniosła 116,1 osób/1 km². Wśród powiatów najwyższe wartości, powyżej 100 osób/1 km² notowano w powiecie inowrocławskim (132,7 osób/1 km²) oraz aleksandrowskim (117,1 osób/1 km²), najniższe zaś w powiecie tucholskim (45 osób/1 km²).

W miastach na prawach powiatu gęstość zaludnienia przekraczała 1300 osób/1 km². Najbardziej zagęszczona była Bydgoszcz. Zamieszkiwało w niej 2020,9 osób/1 km². O ponad 680 osób mniej na 1 km² zamieszkiwało we Włocławku (1340,6), co stanowiło minimum w tej grupie miast.

Na niższym poziomie agregacji terytorialnej cecha ta była zasadniczo wyższa w miastach i większości gmin podmiejskich. Najwyższą wartość gęstości zaludnienia notowano w miastach: Inowrocław (2441,1 osób/1 km²), Świecie (2198,1 osób/1 km²) oraz Barcin (2057,8 osób/1 km²). Najwyższą gęstość zaludnienia wśród gmin wiejskich obserwowano w Lubiczu (181,9 osób/1 km²). Na koniec 2015 r. najniższą wartość omawianego współczynnika wykazywał obszar wiejski gminy Solec Kujawski (7,4 osób/1 km²), który wyraźnie odstawał od następnego obszaru wiejskiego – Górzna (22,2 osoby/1 km²). Wśród miast najmniej osób na 1 km² przypadało w Nieszawie (199,5 osoby/1 km²).

Gęstość zaludnienia według gmin w 2015 r.
Stan w dniu 31 XII

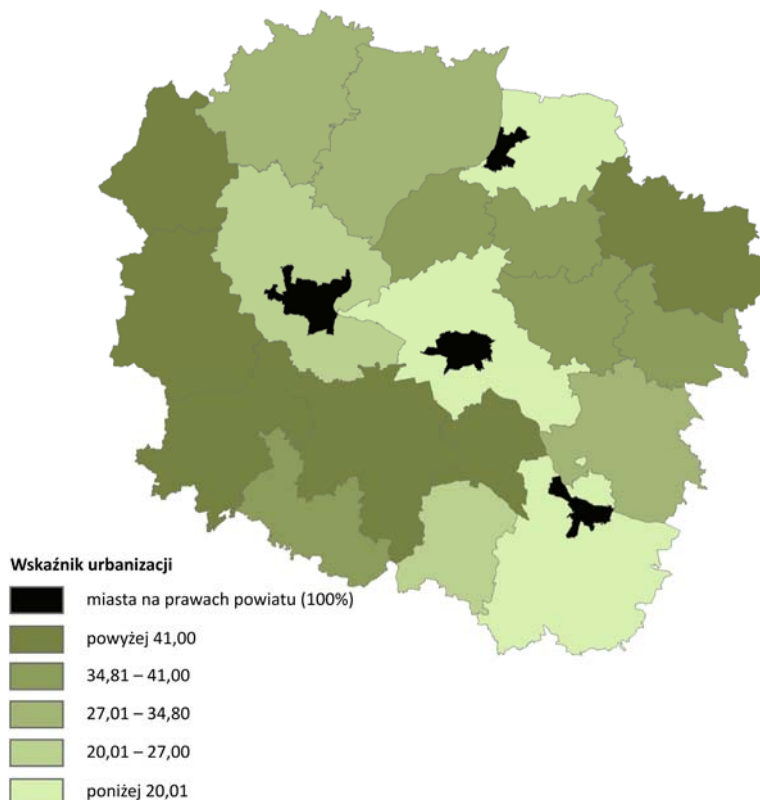

Urbanizacja

Według stanu na koniec 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim przeważająca część ludności (1 244 129 osób) mieszkała w 52 miastach. Wartość wskaźnika urbanizacji wyniosła 59,6%.

Na poziomie powiatów największy odsetek ludności w miastach odnotowano w zachodniej i południowej części województwa. Pod tym względem znacząco wyróżniał się powiat inowrocławski. W miastach tego powiatu zamieszkiwało 64,8% ludności. Z kolei najmniejszy wskaźnik urbanizacji występował w powiatach grudziądzkim i toruńskim – odpowiednio 13,1% oraz 14,4%.

Wskaźnik urbanizacji według powiatów w 2015 r.
Stan w dniu 31 XII

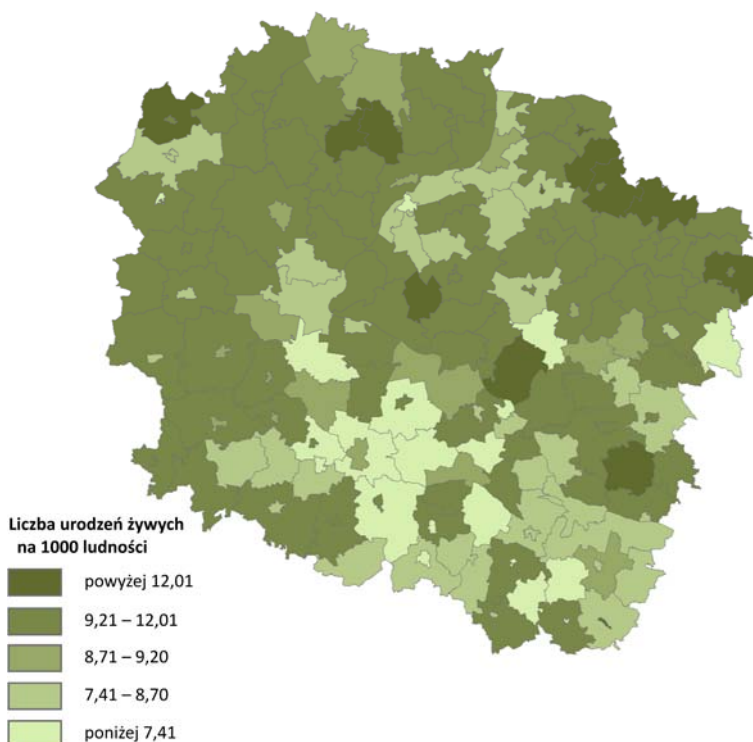
Urodzenia

W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano 19190 urodzeń żywych, co dało średnio 9,19 urodzeń żywych na 1000 ludności. W układzie powiatowym prawie po równo rozkłada się liczba jednostek powyżej i poniżej średniej w województwie. Wartości nie były mocno zróżnicowane, i zawierały się w przedziale między 8,26 urodzeń na 1000 ludności w powiecie radziejowskim, a 11,04 w powiecie brodnickim.

Wśród miast na prawach powiatu sytuacja również nie była zbyt zróżnicowana. Wartości omawianego parametru oscylowały wokół 8,50 urodzeń żywych na 1000 ludności (minimalna wartość w mieście Włocławek 7,58, maksymalna w mieście Toruniu 9,60).

Wśród gmin województwa kujawsko-pomorskiego liczba urodzeń żywych na 1000 ludności w 77 jednostkach była poniżej średniej dla woje-

Liczba urodzeń żywych według gmin w 2015 r.

wództwa. Minimalne wartości tego współczynnika notowano generalnie w południowej części województwa (gmina wiejska Inowrocław 5,35 urodzeń żywych na 1000 ludności oraz miasto Nowe 5,42). Z kolei do obszarów o największej liczbie urodzeń żywych należało miasto Radzyń Chełmiński (15,25 urodzeń żywych na 1000 ludności), ponadto miasto Lubień Kujawski (14,25) oraz obszar wiejski gminy Górzno (14,36).

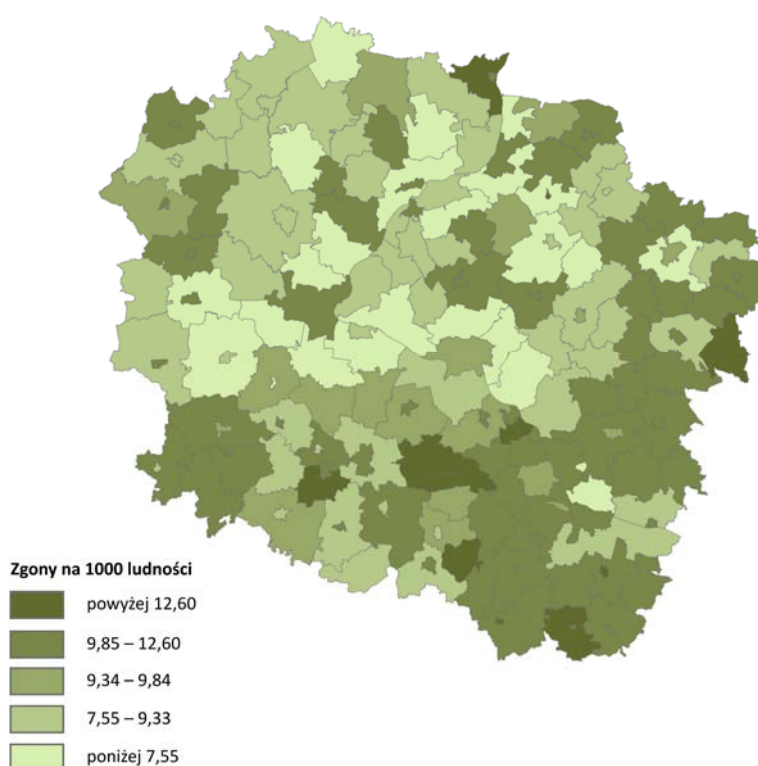
Zgony

W 2015 r. zmarły 20523 osoby zameldowane na pobyt stały w województwie, co stanowiło 9,83 osób na 1000 ludności. Wśród powiatów najniższy współczynnik, tj. 7,3 zgonów na 1000 ludności odnotowano w powiecie bydgoskim. Najwięcej zgonów na 1000 ludności wystąpiło w powiecie rypińskim (11,49). Nieznacznie niższa umieralność była w powiecie aleksandrowskim (11,29).

W grupie miast na prawach powiatu wartości omawianego parametru były na zbliżonym poziomie – oscyływały wokół 9-12 zgonów na 1000 ludności.

W podziale na gminy najmniej zgonów na 1000 ludności wystąpiło na terenach wiejskich centralnej części województwa – na obszarze wiejskim gminy Solec Kujawski (5,27) oraz w gminach wiejskich: Osielsko (5,28), Białe Błota (5,44) i Obrowo (5,89). Najwięcej zgonów na 1000 ludności odnotowano w gminach wschodniej i południowo-wschodniej części województwa – w mieście Radzynie Chełmińskim oraz gminach wiejskich Zakrzewo, Rogowo (powiat rypiński) i Bytoń (po ponad 15 zgonów na 1000 ludności).

Liczba zgonów według gmin w 2015 r.

Przyrost naturalny

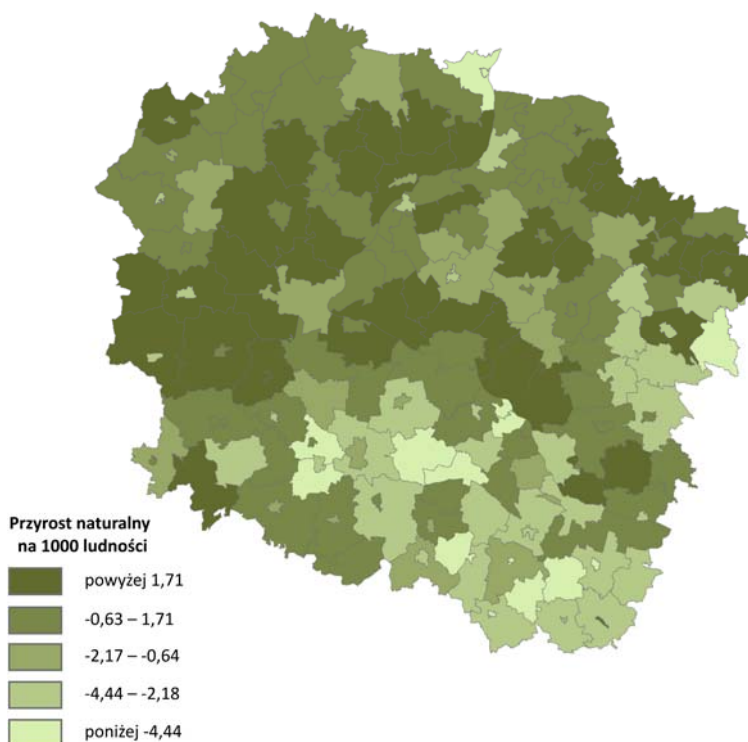
W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim różnica pomiędzy urodzeniami, a zgonami była ujemna. Nadwyżka zgonów nad urodzeniami żywymi wyniosła 1333 osoby, co dało wartość przyrostu naturalnego na 1000 ludności minus 0,64. Spośród powiatów w 13 przyrost naturalny był wyższy od średniego w województwie, a w 10 był dodatni. W tej grupie jednostek administracyjnych powiat toruński osiągnął najwyższą wartość różnicy liczby urodzeń i zgonów – 2,63 osób na 1000 ludności, kolejny powiat bydgoski posiadał natomiast wartość 1,81. Minimalną wartość przyrostu naturalnego na 1000 ludności notowano w powiecie rypińskim (minus 2,41).

Wśród miast na prawach powiatu dodatni przyrost naturalny wystąpił jedynie w Toruniu i wyniósł 0,19 osób na 1000 ludności. Konsekwencją wyraźnej przewagi liczebnej zgonów nad urodzeniami był najniższy przyrost naturalny odnotowany w mieście Włocławku – minus 4,43 osób na 1000 ludności.

Bardzo duże zróżnicowanie przyrostu naturalnego występuje w podziale na gminy. Można wyróżnić obszar północno-zachodni i centralny województwa, w którym wartość współczynnika zasadniczo była powyżej średniej dla województwa. Dodatkowo większa część tego obszaru posiadała dodatni przyrost naturalny. Najwyższe wartości omawianej cechy w przeliczeniu na 1000 ludności wystąpiły w gminach wiejskich Obrowo (6,35) oraz Łysomice (5,21). Z kolei gminy o najniższym przyroście naturalnym znajdują się generalnie w południowo-wschodniej części województwa. Gminą o najniższej wartości omawianego parametru jest gmina wiejska Skrwilno – minus 7,88. W grupie gmin o niskim przyroście naturalnym – poniżej minus 6,50 – znalazły się ponadto gminy wiejskie Bytów oraz Dąbrowa Biskupia.

Przyrost naturalny według gmin w 2015 r.

Tabl. 2. Ruch naturalny ludności w latach 2010, 2014–2015

WYSZCZEGÓLNIENIE a—2010 b—2014 c—2015	Małżeństwa	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji wewnętrznych
Ogółem a	12447	22596	20453	2143	-1443
b	10294	20031	20028	3	-1738
c	10354	19190	20523	-1333	-1749
Miasta a	7415	12741	12647	94	-3663
b	5910	11170	12667	-1497	-3052
c	6012	11015	12882	-1867	-2956
Wieś a	5032	9855	7806	2049	2220
b	4384	8861	7361	1500	1314
c	4342	8175	7641	534	1207

Migracje wewnętrzne

Kolejnym ważnym czynnikiem wpływającym na stan zaludnienia są przepływy ludności. W 2015 r. w województwie saldo migracji wewnętrznych w przeliczeniu na 1000 osób wyniosło minus 0,84. Tylko w 7 powiatach wartości tego współczynnika były powyżej średniej. Przy czym maksymalne wartości salda migracji wewnętrznych na 1000 ludności notowano w powiecie toruńskim (8,93) i niewiele niższe w powiecie bydgoskim (8,85). W grupie powiatów z dodatnim saldem przepływów ludności były jeszcze dwa powiaty grudziądzki (1,07 osób na 1000 ludności) i brodnicki (0,08). Największy odpływ migracyjny

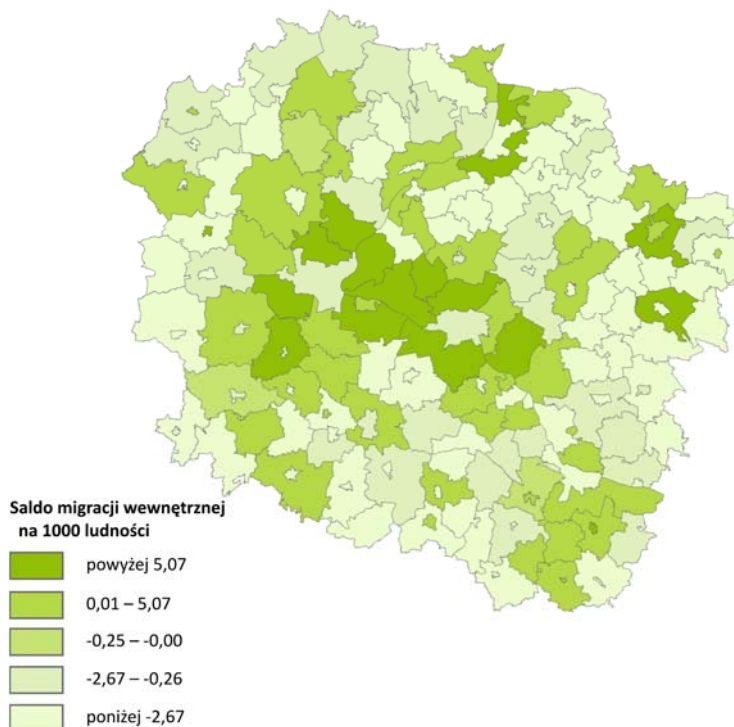

w przeliczeniu na 1000 mieszkańców odnotowano w powiecie rypińskim (minus 4,05 osób na 1000 ludności) i radziejowskim (minus 3,45).

Wśród miast na prawach powiatu najniższe saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności odnotowano w Toruniu (minus 1,06), największe zaś we Włocławku (minus 3,85).

Na poziomie gmin, najwyższe wartości salda migracji wewnętrznych na 1000 ludności przyjmowało w gminach centralnej części województwa, najniższe na obrzeżach. Największy napływ migracyjny na 1000 ludności wystąpił w gminach wiejskich wokół dwóch największych miast województwa Bydgoszczy i Torunia i wyniósł on ponad 20. Były to gminy: Obrowo, Białe Błota oraz Osielsko. Obszarami o zdecydowanej przewadze odpływu migracyjnego były: miasto Radziejów (saldo migracji wewnętrznych minus 10,15), obszar wiejski gminy Łasin (minus 9,59) oraz gmina wiejska Wąpielsk (minus 9,34).

Saldo migracji wewnętrznych według gmin w 2015 r.

Tabl. 3. Ważniejsze dane o województwie, powiatach i miastach na prawach powiatu w latach 2010, 2014–2015

WYSZCZEGÓLNIENIE a – 2010 b – 2014 c – 2015	Liczba ludności	Gęstość zaludnienia	Wskaźnik urbanizacji	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji wewnętrznej
				na 1000 ludności			
KUJAWSKO-POMORSKIEa	2098711	117,0	60,6	10,77	9,75	1,02	-0,69
b	2089992	116,0	59,8	9,58	9,58	0,00	-0,83
c	2086210	116,1	59,6	9,19	9,83	-0,64	-0,84
Powiat aleksandrowskia	56341	119,0	45,5	10,06	10,86	-0,80	0,71
b	55711	117,0	45,2	8,51	11,48	-2,97	-0,77
c	55573	117,1	45,0	8,93	11,29	-2,35	-0,43
Powiat brodnickia	77530	75,0	43,4	12,37	9,79	2,58	0,83
b	78397	75,0	43,2	11,09	8,64	2,44	-0,05
c	78431	75,4	43,0	11,04	9,86	1,19	0,08
Powiat bydgoskia	105942	76,0	25,4	11,13	7,72	3,42	11,89
b	111734	80,0	24,2	9,43	7,09	2,34	8,51
c	112992	81,1	23,9	9,11	7,30	1,81	8,85
Powiat chełmińskia	52755	100,0	39,8	11,81	9,54	2,28	-1,42
b	52559	100,0	38,9	10,59	9,53	1,06	-0,11
c	52361	99,4	38,6	8,45	9,36	-0,92	-2,23
Powiat golubsko-dobrzyńskia	45363	74,0	37,9	11,29	9,33	1,96	-1,24
b	45441	74,0	37,7	10,04	8,52	1,52	-1,98
c	45342	74,0	37,6	9,07	9,27	-0,20	-1,85
Powiat grudziądzkia	40163	55,0	13,4	11,93	7,76	4,17	-1,47
b	40207	55,0	13,1	11,33	8,57	2,76	-1,67
c	40346	55,4	13,1	10,02	9,22	0,80	1,07

Tabl. 3. Ważniejsze dane o województwie, powiatach i miastach na prawach powiatu w latach 2010, 2014–2015 (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE a — 2010 b — 2014 c — 2015	Liczba ludności	Gęstość zaludnienia	Wskaźnik urbanizacji	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny	Saldo migracji wewnętrznej
				na 1000 ludności			
Powiat inowrocławski	a 165413	135,0	65,3	9,96	10,18	-0,22	-1,56
	b 163167	133,0	64,7	8,95	10,33	-1,37	-1,65
	c 162545	132,7	64,8	8,38	10,15	-1,77	-2,03
Powiat lipnowski	a 67619	67,0	31,2	12,04	10,56	1,48	-2,88
	b 67041	66,0	30,8	10,80	10,09	0,72	-3,58
	c 66823	65,8	30,8	10,19	10,25	-0,06	-3,12
Powiat mogileński	a 47097	70,0	39,2	10,95	9,15	1,80	-1,83
	b 46408	69,0	38,8	9,56	9,99	-0,43	-3,31
	c 46254	68,5	38,7	9,24	9,15	0,09	-3,22
Powiat nakielski	a 86881	78,0	44,0	12,32	8,78	3,54	-1,81
	b 86936	78,0	43,4	9,72	7,99	1,73	-1,97
	c 86841	77,5	43,3	9,75	8,73	1,02	-1,73
Powiat radziejowski	a 42483	70,0	24,7	10,01	12,24	-2,23	-2,42
	b 41510	68,0	24,6	9,66	11,03	-1,37	-4,05
	c 41373	68,1	24,5	8,26	10,53	-2,27	-3,45
Powiat rypiński	a 44946	77,0	37,7	12,22	10,40	1,82	-2,96
	b 44652	76,0	37,5	10,19	9,85	0,34	-2,78
	c 44384	75,7	37,5	9,08	11,49	-2,41	-4,05
Powiat sępoleński	a 41719	53,0	42,5	11,86	8,87	3,00	-3,26
	b 41542	53,0	42,7	9,54	8,60	0,94	-2,93
	c 41501	52,5	42,6	9,06	9,52	-0,46	-2,31
Powiat świecki	a 99851	68,0	33,0	11,69	9,06	2,63	-0,51
	b 99852	68,0	32,4	10,37	8,90	1,46	-1,34
	c 99764	67,7	32,2	9,99	9,50	0,49	-1,98
Powiat toruński	a 97347	79,0	15,7	12,61	8,97	3,64	11,50
	b 102167	83,0	14,6	10,46	7,66	2,81	9,32
	c 103397	84,0	14,4	10,63	8,01	2,63	8,93
Powiat tucholski	a 48158	45,0	29,1	12,00	9,01	2,99	-1,56
	b 48381	45,0	28,8	10,75	8,55	2,20	-0,93
	c 48381	45,0	28,8	9,61	8,21	1,41	-1,43
Powiat wąbrzeski	a 35302	70,0	40,4	11,05	10,60	0,45	-1,08
	b 34857	69,0	40,0	10,07	9,84	0,23	-4,69
	c 34844	69,4	39,9	10,15	8,65	1,50	-3,36
Powiat włocławski	a 87274	59,0	20,2	9,72	11,00	-1,28	-0,08
	b 86809	59,0	20,1	9,15	10,53	-1,37	-0,30
	c 86758	58,9	20,0	8,46	10,80	-2,34	-0,53
Powiat żniński	a 71052	72,0	43,7	10,97	8,86	2,11	-0,93
	b 70696	72,0	43,0	10,09	9,54	0,55	-1,58
	c 70606	71,7	42,9	9,83	9,69	0,14	-0,83
Powiat m. Bydgoszcz	a 364443	2071,0	100,0	9,62	10,19	-0,56	-3,17
	b 357652	2032,0	100,0	9,08	10,26	-1,18	-2,16
	c 355645	2020,9	100,0	8,67	10,40	-1,73	-2,20
Powiat m. Grudziądz	a 98869	1712,0	100,0	10,79	11,03	-0,24	-2,45
	b 97176	1682,0	100,0	9,29	10,40	-1,11	-1,16
	c 96319	1667,6	100,0	8,93	11,17	-2,24	-3,09
Powiat m. Toruń	a 205129	1773,0	100,0	10,18	9,03	1,15	-2,93
	b 203158	1756,0	100,0	9,43	9,46	0,00	-1,65
	c 202689	1751,6	100,0	9,60	9,41	0,19	-1,06
Powiat m. Włocławek	a 117034	1388,0	100,0	9,50	10,62	-1,13	-3,50
	b 113939	1351,0	100,0	7,77	11,24	-3,47	-4,11
	c 113041	1340,6	100,0	7,58	12,02	-4,43	-3,85

Autor opracowania: Rafał Lis pod kierunkiem dr Wiesławy Gierańczyk, Referat Analiz i Badań Regionalnych – tel. 56 6117165

Redakcja techniczna, skład i grafika komputerowa: Adam Mańkowski, Anna Nakielska

– Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych

Informatorium: e-mail InformatoriumUSBDG@stat.gov.pl, tel. 52 3669400